

BOJEVNIK

Stane Vidmar:

NA NOVO POT!

Mi ostanemo zvesti narodu, mi ostanemo zvesti svojemu programu in svojim načelom!

... In ker nam gre za stvar, bomo pač prešli z nepolitičnega polja na politično in bomo našli pota in načine, da uveljavimo zahteve naroda, ki so izražene v našem programu.

Naša pot pa gre ravno naprej, kakor smo jo načrtali ob začetku.

Smo slovensko gibanje, samostojno in neodvisno! V svoji borbi za uresničenje slovenskega programa ne popuščamo in odklanjamo polovičarska rešenja, kakor odklanjajo bratje Hrvati vse umazane mešetarske predloge ki niso iskreni, pošteni in resni. Slovenska fronta se oblikuje, dozoreva in raste! V slovenski fronti se zbira vse

kar je pošteno slovensko in odločno, vse kar je samostojno misleče in zavedno, zbirajo se vsi, ki hočejo, da se slovensko vprašanje dokončno in temeljito reši.

Ne samo radi nas je nujna temeljita rešitev slovenskega in hrvatskega vprašanja, potrebna je iz državnih ozirorov, potrebna je, če nam je obstoj in srečen razvoj države pri srcu. Politiki, ki gredo preko teh vprašanj, ki omalovažujejo hrvatsko in slovensko vprašanje so ali omejeni ali pa zločinsko lahkomišljeni.

Mi Slovenci smo dobri, predobri Jugoslovani in smo bili vedno pripravljeno na vse žrtve v prid celoti. Toda izrabljati se ne damo. Dolga in težka leta so nas utrdila v prepričanju, da si moramo zagotoviti pogoje svojega

razvoja le v najširši avtonomiji, pričala so nas, da moramo z enako odločnostjo v boj za te pogoje, kakor so šli in gredo bratje Hrvati, ki so uspeli, da je tudi večina poštenih Srbov uvidela in doumela njih pravične zahteve in podprla njih borbo. Gremo torej na novo pot borbe za slovensko bodočnost, borbe za resnično samoupravo in slovenski program, katere mu so se po vrsti vsi naši strankarski generali izneverili. Naše ljudstvo je odločeno sprejeti še to borbo, naše ljudstvo je odločeno obrniti hrbet vsem, ki tako lahkotno pozabljajo na slovenske zahteve in na slovenski program, vsem, ki jim je vse drugo bližje kot lastni narod! Naše ljudstvo odklanja tako politiko, ki ima drugačen program in načela v opoziciji, dru-

gačne zopet v vladi. Narod lahko zapupa le politiki, ki je načelna, trdna in zanesljiva, neomahljiva in nepopustljiva!

Naša odločitev prihaja prav iz ljudstva, je verna tolmačica ljudske volje, ki je sito teh taktik in prevar! Ono hoče ravne, jasne poti, ono hoče novih potov politike, novih ljudi, ki bodo brezkompromisno šli v boj za slovenski program! V rešitvi slovenskega in hrvatskega vprašanja je rešitev države in vseh težav in nadlog, zato pozivamo vse poštene in dobre Slovence, da se strnejo v enotno fronto, ki bo v skupnem nastopu z brati Hrvati in boljšim delom Srbov uredila in preuredila državo tako, kakor to diktirajo potrebe, želje in volja narodov.

„Hočemo izmeno generacij!“

Davidovič in Jovanovič o notranji in zunanji politiki in o reševanju hrvatskega vprašanja

O veličastnem zborovanju združene opozicije v Kragujevcu je naš dnevni tisk kaj malo poročal, dasi se je zbralo na njem nad 50.000 ljudi. Zanimanje za to zborovanje je bilo po vsej državi tem večje, ker sta prvič v razdobju od 6. januarja 1929. leta pa do danes priredila voditelja združene opozicije v Srbiji Ljuba Davidovič in Jovan Jovanovič skupno zborovanje in iznesla svoja programatična gledanja glede na naša notranja vprašanja in na razvoj političnih prilik v bližnji bodočnosti. Zanimanje se je še stopnjevalo zaradi nastalega položaja s prijavo ustanovitve Jugoslovenske radikalne zajednice ministrstvu notranjih del. Opozicija, ki je v sedanjih razmerah prav tako v fazi grupiranja, pričena zavzemati stališče do vseh pojavov. S prireditvijo zborovanja ravno v Kragujevcu, v srcu Šumadije, se je želel poudariti značaj zborovanja.

Srbija v taboru združene opozicije

Zborovanju so prisostvovali vsi glavni voditelji združene opozicije iz vseh krajev države. Dr. Maček ni prisostvoval zborovanju, niti ni prejel vabila, ker je bilo to informativno zborovanje le za tamošnje srbske kraje. Vendar je bil odziv ljudstva ogromen. Že na predvečer so začele prihajati ljudske mase na vozech, konjih, avtomobilih ter tudi peš s številnimi zastavami in godbami. Organizacijski odbor je imel polne roke dela, da porazdeli ogromne

ljudske mase, ki so prihajale v Kragujevac. Nepregledne kolone voz, konjenikov in pešcev so se kretale po cestah proti Kragujevcu vso noč in še ves do-

Ljuba Davidovič

poldan. V veliki pestrosti so se zbrali ljudje iz najoddaljenejših krajev v svojih slikovitih narodnih nošah. Ker je bilo vreme toplo in lepo, a noč jasna in zvezdnata, so mase prenočevale po improviziranih prenočiščih kraj cest in ulic, aklamirajoč voditeljem združene opozicije in vzklikajoč parole. Po gričih in dolinah so goreli taborski

ognji. Tu je ljudstvo prebilo noč spavajoč ali pa zabavajoč se, igrajoč kolo in svirajoč na najraznovrstnejše instrumente. Silen gozd zastav, napisov in zelenja.

Zjutraj so dospeli v Kragujevac posebni vlaki iz Beograda in Niša z nad 3000 zborovalci z godbami in zastavami. Sprevidi so se z vseh strani zivali skozi ulice na zborovališče, noseč pred seboj velika platna z raznimi parolami, kakor: »Zahtevamo svobodo tiska, zborovanja in organiziranja«, »Zahtevamo rešitev kmečkih dolgov in kulu-ka«, »Tajno glasovanje, svobodo znano- in misli«, »Zvišanje delavskih mezd«, »40urni delovni teden«, »Avtonomijo vseučilišča« itd. Z vseh strani so prihajali tudi eskadroni kmečke konjenice, na tisoče konjenikov. Okoli 10. dopoldne je bil prostrani trg v Kragujevcu že preplavljen z nepreglednimi ljudskimi masami, ki so nestrpnost pričakovale prihod Davidoviča in Jovanoviča.

Ideja Šumadije

Nekoliko pred 11. je privozil na zborovališče s cvetjem in zelenjem okrašen avtomobil z obema voditeljema, ki ga je spremljala kmečka konjenica. Zborovalci so navdušeno vzklikali svojim voditeljem. Čuli so se vzklikati: »Da živi dr. Maček, da živi Davidovič, da živi Jovanovič!« Vzklikanja ni bilo kraja. Ob 11. je otvoril zborovanje predsednik organizacijskega odbora in kandidat na dr. Mačkovi listi dr. Drago-

ljub Milovanović. V lepem govoru je zaprosil prisotne, naj pokažejo največjo disciplino, ker samo z disciplino se more računati, da dobi opozicija oblast v roke. Disciplina bo dokaz, da je opozicija resna in sposobna, da prevzame vso odgovornost za upravljanje države.

Vodstvo združene opozicije je sprejelo idejo Šumadije, ki je vedno bila prva v narodnih pokreth. Sprejela je, da se to manifestacijsko zborovanje vrši v Šumadiji, ki je napojena s krvjo najboljših sinov, braneč baš svobodo človeka. V Šumadiji je tudi tokrat vzniknila ideja za ustvaritev novega narodnega pokreta vseh sil, združenih pri petomajskih volitvah, želeč, da se stara politična obiležja odvržejo in da se pokret usmeri v pravcu novega duha in nove demokracije. Združena opozicija želi, da se izvojuje politična svoboda in nato začne najresneje reševati ekonomska in socialna vprašanja. Šumadija, ki je bila vedno za svobodo, vstaja proti raznim fašističnim tendencam, želeč, da ljudstvo samo odloča o svoji usodi. Ona vidi v fašizmu največjega sovražnika mednarodnega miru.

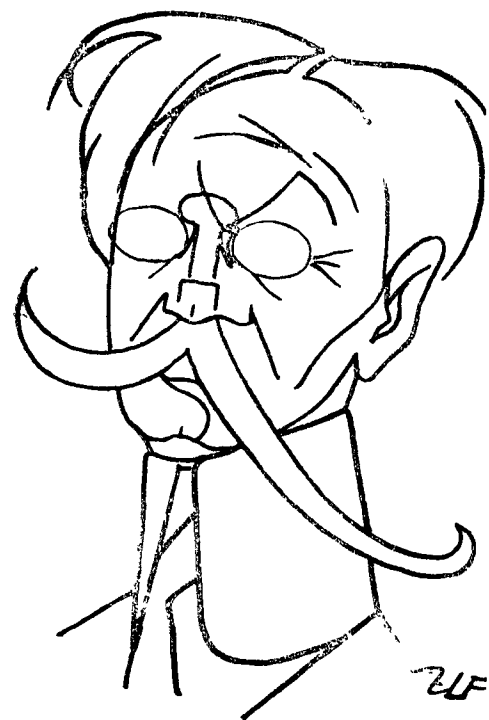
Dr. Mačkova brzojavka

Po pozdravnem govoru je prebral Milovanović številne brzojavke, ki so dosepele iz vseh strani. Med prvimi je dospela brzojavka voditelja opozicije dr. Vladka Mačka, ki se glasi:

»Ostajajoč z Vami v borbi za človečanstvo in pravico, Vas prosim, da

sporočite moje pozdrave in zahvalo vsem Vašim volilem, dičnim Šumadinem, za junaško zadržanje v neenaki borbi. Naglašam ponovno svoje prepričanje, da srbski kmetijski narod ne more biti za kako nadvlado in zato je gotovo, da je naša skupna borba vrgla živo seme tja, kjer bood plodove enako želi Srbi, Hrvati in Slovenci. Dr. Vladko Maček.

Branje brzojavke so spremljale burne ovacije dr. Mačku in ostalim prvakom opozicije. Tudi iz Slovenije, Dalmacije in drugih krajev so prispele pozdravne brzojavke. Nato se je izvršilo

Jovan Jovanović

konstituiranje zborovanja, pa je bil za predsednika izvoljen Spasoje Dimitrijević, kmet iz Gradca, za podpredsednika Savović, krojaški pomočnik, dočim so ostala častna mesta zavzeli zastopniki zemljoradniških in drugih ustanov iz sosednih občin in iz samega Kragujevca.

Ljuba Davidović govori

Ko se je potem pojavil na tribuni Ljuba Davidović, je nastalo nepopisno navdušenje in dolgotrajno klicanje, ki se je komaj pomirilo. Ljuba Davidović je nato imel dolg govor, v katerem je med ostalim rekel:

»Vzdržujem se, da pričnem svoj govor z običajnim redom. Vzdržujem se, da vam ne rečem takoj v začetku »hvala«. Ali ta veliki in sijajni odziv naših prijateljev (vzkliki: »Zaslужili ste!«), ali, bratje moji, zadovoljstvo moje zaradi tega velikega odziva je tolikšno, da se ne morem delj zadrževati, a da vam takoj v začetku ne rečem: Hvala, hvala vam! Mi si bomo ta veličastni odziv zapomnili in smatrali bomo za svojo dolžnost, da se temu vašemu odzivu tudi mi odzovemo. Kolikor nam bodo moči dopuščale in kolikor nas boste podpirali, mi bomo to dolžnost vestno in pošteno in do kraja izvršili.

Moralno divjino, ki je zajela naše kraje, veliko to moralno divjino, opažamo na vseh področjih našega javnega življenja. Težko ekonomsko krizo povečavamo bremena. Kmet je ogoled. Krizo poostčuje zniževanje delavskih mezd, ki so komaj tolikšne, da nudijo zaposlenemu delavcu skorjico kruha. Poostrena je s povečanjem mnogih bremen na male meščane, ki še morejo plačevati in izpolnjevati svoje obveze. Poostrena je kriza še z raznim drugim zlom, proti kateremu se je treba boriti.

Tudi mi smo grešili, to ponavljam, toda jaz hočem biti objektivni in pravičen. Mislim pa, bratje, da se ti časi ne bodo več povrnili.

Za osvežitev narodnega življenja

Ena izmed najslabših vlad je bila prošla in predprošla vlada, ali vsi njeni pomagači ostali so na svojih mestih in to je ono, kar moramo obžalovati in proti čemur moramo protestirati. Razumem, da se pomilostijo kmetje in delavci, pa pogosto tudi oni, ki niso spoštovali zakonskih odredb. Treba je bilo pomilostiti tudi one, ki so grešili pod pritiskom oblasti. Toda onih, ki so

dobro vedoč gazili zakon, ni treba pomilostiti, ker je to težak prestopek, da ne rečem zločin. Hočemo vršiti svoje dolžnosti po zakonih, toda hočemo tudi, da se okoristimo z našimi pravicami po zakonu! Eno brez drugega ne more biti. Če smo pripravljeni spoštovati svoje dolžnosti, naj potem spoštujejo tudi naše pravice!

Po lastni volji in iz lastnih pobud se danes ustvarja pokret naroda za obrambo svobode, pravice in resnice. Ta pokret bo po številu neprobojen, a po sili nezlomljiv. Vanj morejo vstopiti kmetje, delavci in vsi mogoči sloji. Želimo, da stopijo v ta pokret stari, še bolj pa želimo, da stopijo vanj mladi. Hočemo, da mladi ljudje osveže narodno življenje! Ali ne samo da nam bodo oni sotrudniki in pomočniki temveč tudi polnopravni člani te fronte! Kot polnopravni iniciatorji in pokretaši, da stavijo predloge in da branijo svoja prepričanja, dokler jih ne dosežejo in ne uresničijo!

Stari ljudje morajo oditi

Eto, tako hočemo pomlajevati svoje vrste. Hočemo borbo, jaz vam to rečem, hočemo izmeno generacij. Ne zadaja mi skrbi ta zakon, ki je silen kot vsak prirodni zakon. Stari ljudje morajo oditi, a njihova mesta morajo zavzeti mladi s svežimi silami in veliko pripravljenostjo. Eno želim od teh mladih: da imajo visoke moralne kvalifikacije, ko se napote, da izmenjajo nas, ki odidemo, da imajo večje moralne kvalifikacije od kvalifikacij, ki so jih imeli oni, ki jih je treba izmenjati. Vsi združeni hočemo svobodo, pravico in enakost, ker bomo samo pod temi gesli zmožni, da preženemo krizo, ki pritiska na nas, in da podpremo kmeta, ki težko prinese založaj z mize do ust, kakor je to lepo rekel neki moj prijatelj.

Mi hočemo pametno in napredno delavsko zakonodajo, da popravimo položaj delavstva, da mu damo mnogo več nego imajo v svojih izbicah, v katerih imajo samo pokvarjen zrak. Mi hočemo pomagati vsem pridobitnikom v naši državi. Če si ne bo mogel že vsak privoščiti po eno piščo, da se bo vsaj hleb kruha primerno razdelil, da bo razdeljen enako na vsa usta.

Nepotrebno je, da vam govorim o vseh težkočah, na katere naletimo v našem javnem življenju in ki se javljajo v naši deželi in našem ljudstvu. Mi se zavedamo vseh teh težkoč, pa smo se združili, bratje, da te potežkoče z združenimi močmi odstranimo.

V novi dobi

Imamo še eno nejevoljo. Mi smo želeli in želimo, da se v novi dobi, ki se kedaj mora pričeti, ve, kaj hoče vlada, na kakšen način hoče vladati deželo. Hočemo vedeti, kam se vodi naša država. To je naša nesporna pravica. To hočemo tudi zaradi tega, ker nismo za nejasne in motne situacije in tudi nismo za kake nedoločnosti. Hočemo enostavno, da vemo, kdo smo, kaj smo in kam gremo. Moder, star pregovor pravi: »Veliko je vredno prijateljstvo, toda resnica je še več vredna.« In po tem lepem pregovoru se hočem ravnati, želeč, da si tisti, o katerih govorim, ne bodo tega napačno tolmačili.

Kaj še hoče združena opozicija

Dalje je Davidović citiral izjavo ministrskega predsednika dr. Stojadinovića pred narodno skupščino, ko je rekel, da je nova vlada došla, da likvidira režim, ki je milijon opozicijskih glasov proglasil za gojence Janke puste: »Mi hočemo,« je povdarjal Davidović, »popolno reorganizacijo državne uprave, ekonomsko, socialno in politično, hočemo svobodo in pravico, enako za vse, enako razdeljeno na vse, hočemo pravice, sreče in napredka tej deželi. S pravom zahtevamo polno enakost tam, kjer je potrebna, ker če smo vsi enaki v doprinasanju žrtev, moramo biti enaki tudi v pravicah. To je prava demokracija in mi se zanjo moramo boriti! Takoj po ukinitvi narodne skupščine smo se sestali in začeli dogovarjati, kako da izvlečemo državo iz težkoč in nejevolj.

Kako so potekali ti dogovori, naj pove ta-le primer: Med Knjaževcem (radikalni, opomba ured.) in Zagrebom (dr.

Mačkom) je nastal težak nesporazum, pa smo mi bili med njimi kakor med kladivom in nakovalom. Mi so izjavili, da podpisemo sporazum med Zagrebom in Knjaževcem tudi, če ga ne preberemo — toliko nam je bilo do njega.

Naše so želje, ki jih danes tukaj izražamo, da pride čimprej do sporazuma. Mi gojimo toplo ljubezen do bratov iz Zagreba in nedvomno je, da v Zagrebu in v Belgradu hočejo to državo! To nam je dalo moči, da sporazuma ne opuščamo, temveč da ga bomo postavili še na širšo bazo, kot je bil doslej. Sestavili bomo odbor, da izdela program našega sporazuma in mogoče bomo že na drugem zborovanju, veličastnem kot je ta današnji, skupaj z dr. Mačkom objavili program našega skupnega dela in našega končnega sporazuma. So zlobni ljudje, ki vam bodo govorili, kako Hrvati delajo to in to in kako Hrvati hočejo to in to. Jaz vas prosim, da ne verjamete tem zlobnim ljudem, ker oni pričakujejo, da ne pride do sporazuma.

Mi bomo nadaljevali skupno delo, ker so naši programi istovetni. Naša akcija je edinstvena, in to ne samo akcija zemljoradnikov in demokratov, temveč tudi vseh onih, ki hočejo, da sodelujejo v korist demokracije naše države.

Jovan Jovanović govori

Za Davidovićem, ki so mu zopet dolgo časa navdušeno vzklikali, je dobil besedo voditelj zemljoradnikov Jovan Jovanović. Rekel je, da se današnji zunanje politični položaj razvija iz dneva v dan čedalje bolj v temnih in meglenih obrisih v mednarodnih odnosih. Italijansko-abesinski spor, katerega rešitev se sedaj pričakuje z neprikrito bojznijo, je danes težišče zapletljajev v mednarodnih odnosih. Gre za organizacijo miru v vsej Evropi.

Zunanji minister mora vedno imeti ušesa in nos v ljudstvu! Vzkliki, ki sem jih čul na tem zborovanju, in napisi, ki jih vidim, kažejo, da se naša zunanja politika ni pravilno vodila in da ljudstvo ni smelo izraziti svojega mnenja. Mi pa hočemo, da se ljudstvo vpraša (Tako je! Živel!) in da pravilno oceni poleg drugih vprašanj zunanje politike tudi vprašanje vpostavljanja odnosajev s Sovjetsko Rusijo (Tako je!).

Zatem je govoril Joca Jovanović obširno o doktrinah zunanje politike. Navajal je Tolstojevu doktrino: »Upogni glavo pred zlom in trpi«, nato tradicionalno: »Brani se, oborožuj se, išči zaveznike, a vzemi, kadar moreš in kar moreš, na konferencialno: »Razgovori, pregovori, konferiranje, pacifistične igracke namesto topov in puške mesto bombardiranj.«

Naš sistem je narodna obramba in mednarodne garancije.

Kmečko vprašanje

Glede na našo notranjo politiko, posebno glede na kmečki stan, je Jovanović povdarjal:

»Kmečko vprašanje se je danes pretvorilo v globoko narodno vprašanje, v vprašanje splošnega narodnega gospodarstva. Od njegove rešitve je odvisna stabilizacija notranje politične situacije in pravilna rešitev splošne gospodarske krize. Že polnih sedem let, od l. 1928. do danes postavljajo polovične rešitve problema kmečkih dolgov povsem prirodno veliko vprašanje.

Najprvo so razmišljali o dolgovih malih obrtnikov in malih trgovcev, dokler niso ta razmišljanja privedla do vprašanja razdolžitve vseh pravih producentov v naši državi. In tako je od enega vprašanja, ki bi se pred nekaj leti dalo rešiti brez večjih žrtev, prišlo do krize vsega pridobitnega sistema v naši državi. Dočim so drugi narodi to vprašanje bilo na ta ali oni način rešili, s pomočjo kredita, niveliranja cen, likvidacije kmečkih dolgov, smo mi osnovali samo eno ustanovo — Privilegirano agrarno banko, ki je bila ustanovljena specijalno za rešitev kmečkih dolgov. Medtem je banka kaj hitro postala banka upnikov, namesto da bi bila banka dolžnikov. Prav tako bi moglo služiti zadrugarstvo kot najboljša in kmetu najbližja ustanova za reguliranje njegovih dolgov. Zadrugarstvo danes

nima niti enega reguliranega zakona in se je razcepilo v nekoliko frakcij, ki vodijo med seboj nelojalno konkurenco. V zadnjem času se zadrugarstvo vlača tudi v politiko. Kmečko vprašanje je eno od tistih vprašanj, ki morejo rešiti gospodarsko krizo. Ono je odločilnega pomena tudi za druga važna vprašanja našega narodnega gospodarstva.

Hrvaško vprašanje

Prehajajoč na hrvaško vprašanje, se je Jovan Jovanović vprašal: Zakaj obstoji hrvaško vprašanje? Ono obstoji, ker niso izpolnjeni vsi pogoji za spojitve, za popolno duhovno zedinjenje. I Srbi i Hrvati imajo v sebi posebna obilježja. V ostalem je bil povsod potreben daljši čas, da se ustvari popolnoma nacionalna država. Zakaj naj bi bilo pri nas drugače? Mi Srbi in Hrvati govorimo eden in isti jezik, živeli smo vedno drug poleg drugega in pomešani drug z drugim. Da nismo bili že preje zedinjeni v eni državi, je precej kriv tudi tujec. Naše politično zedinjenje se je izvršilo po razsulu treh carstev, ki jim je bilo to zedinjenje vedno v napotje.

Ono je došlo malo preje, nego so bili izpolnjeni vsi pogoji za spojitve v eno popolno, skoz in skoz edinstveno državo. Nedostajalo je medsebojno spoznavanje in medsebojno razumevanje. S časom treba, da se razlike izgladijo, da se vse zapreke odstranijo. Ono, kar je najbolj nedostajalo, je bilo medsebojno zaupanje. Toda ako obstoji vse to, obstoji še nekaj. Obstoji prepričanje i Srbov i Hrvatov, da je današnja država, zedinjenje naše, zgodovinska nujnost. Obstoji dalje dejstvo, da smatrajo Anglija, Francija, Rusija, Nemčija in druge države, Jugoslavijo kot eden izmed temeljev za mednarodni red, a Zveza narodov kot sestavni del mehanizma za kolektivno sigurnost miru v Evropi. Zato so edinstvo države in njene meje i za Srbe i za Hrvate izven diskusije. V diskusiji je samo notranja ureditev. V tem je i bistvo hrvaškega i srbskega vprašanja. Kot tako je ono postavljeno in mi ga kot takega priznavamo. In ono se mora rešiti v polnem sporazumu i Srbov i Hrvatov. Mnoge vlade so mislile, da je dovolj službeno objaviti jugoslovanstvo, o njemu govoriti, uniformirati gotove ljudi, ki ga bodo med ljudstvom hvalili in opevali pa tudi s silo vbijali v glavo. Jugoslovansko ideologijo je treba ustvariti na drugi podlagi, da prešine vse duhovno življenje Srbov in Hrvatov najprej, a potem i druge. Treba je ustvariti podlago za skupno delo, treba je zanjo osvojiti narodno dušo, a ona se s silo nikdar ne osvaja. Ugotavljajoč to, smo ponudili dr. Mačku nosilstvo liste in šli na volitve 5. maja.

Kot govor Ljube Davidovića je bil tudi Jovanovićev govor pogosto prekinjen z odobravanjem in na koncu spremljan z dolgotrajnim navdušenim klicanjem.

Dr. Maček vdan združeni opoziciji

Po Jovanovićevem govoru je bilo treba, da sporoče pozdrave še zastopniki poedinih pokrajin. To pa je bilo nemogoče zaradi tega, ker je skupina »Pirotska« začela aklamirati dr. Dragoljuba Jovanovića in zahtevati, da dobi besedo. Ker pa je bil v vodstvu dogovor, da govore samo voditelji strank in zastopniki pokrajin, predsednik zborovanja ni hotel dati besede dr. Dragoljubu Jovanoviću. Medtem so pristaši dr. Dragoljuba Jovanovića s svojim krikom onemogočili ostalim govornikom, da v ime nu pokrajin sporoče pozdrave. V tej situaciji se je odnehalo, da govorijo zastopniki pokrajin, nakar sta Davidović in Joca Jovanović zapustila tribuno, sedla v avto in se odpeljala.

Po odhodu obeh voditeljev bivše demokratske in zemljoradniške stranke se je povzpela na tribuno dr. Dragoljub Jovanović in začel svoj govor. Izjavil je, da prinaša pozdrave dr. Mačka, pri katerem je bil pred dnevi v Zagrebu. Rekel je, da dr. Maček ni bil pozvan na to zborovanje in da zaradi tega tudi ni poslal svojega zastopnika. Dr. Dragoljub Jovanović je naglasil, da je dr. Maček vdan združeni opoziciji in je končno pozval prisotne, naj obljubijo, da bodo ostali zvesti načelom, ki so jih združila v mogočen pokret pri volitvah 5. maja.

Končno sta govorila še Milan Pribičević in Čedo Kokanović.

Dr. Josip Hacin:

Poglavje o pravičnosti in zakonitosti

»Iustitia fundamentum regnorum« — »Pravičnost je temelj kraljestev,« so rekli stari Rimljani.

Ta izrek se nam je ucepljal in razlagal v šoli z izredno vestnostjo tako da je naravno in pač tudi dopustno, da človek od časa do časa posveti misli. izraženi v tem izreku, par minut svojega razmišljanja.

Pravičnost pač obstoji v tem, da si država prizadeva, ustvariti zakone, ki urejajo odnose državljanov med seboj in odnose državljanov do države tako, da ustrezajo splošnemu pojmovanju o pravičnosti, tako, da se nihče ne čuti zapostavljenega, ampak vsakdo enakopravnega, in dalje v tem, da si država prizadeva, obstoječe zakone uporabljati napram vsakemu posamezniku in napram vsaki organizaciji na enak način.

Država, ki se ravna po teh načelih, procvita, država, ki ta načela zametuje, propada.

Ker v človeškem življenju na zemlji nikjer ni popolnosti, je naravno, da ni bilo, ni in ne bo država, kjer bi bila prednja načela izvedena do popolnosti, ker tega, kar bi bilo resnično popolno, človeške roke in človeški razum še nista ustvarila. Naloga vsakega državljana pa je, da predvsem baš v spredaj označenem načelu stremi za tem, da se vsaj čimbolj približa idealu popolnosti.

Ker smo mlada država, ni nič bolj naravno kakor to, da smo glede spredaj označenih načel še daleč od popolnosti. Vprašanje pa je, v koliko je to opravičljivo in v koliko je to vredno obsodbe. Kdor zavestno ali celo namenoma spredaj označena načela zametuje, ta ne more in ne sme računati na hvaležnost naroda. Patriotično in državotvorno delo vrši oni, ki opozarja na dejstva, ki niso v skladu s prednjimi načeli.

Vse to stopi človeku pred oči, če čita oba odloka, objavljena v »Bojevniku« št. 12 z dne 22. avgusta 1935, namreč odlok o vpostavitvi »Prosvetne zveze« in odlok o dokončnem razpustu »Boja«.

Istemu zakonu o društvih, zborih in posvetih sta bili podvrženi obe organizaciji. Obe organizaciji sta bili razpuščeni za časa veljavnosti istega zakona. Obe organizaciji sta bili razpuščeni z utemeljitvijo, da sta prekoračili svoj statutarni delokrog s tem, da sta v svojem delovanju posegli na politično polje. Pri obeh organizacijah upravna oblast prve instance ni zaslašala predstavnikov organizacij, da bi se branili očitka, da so prekoračili delokrog, določen v pravilih ter ni zadostila predpisom §§ 70, 76 in 79 zakona o občem upravnem postopanju.

Obe organizaciji sta se v svojim pritožbah sklicevali na to, da prva instanca ni upoštevala predpisov §§ 70, 76 in 79 zakona o občem upravnem postopanju.

Ministrstvo za notranje zadeve je z odlokom III br. 28164 z dne 15. julija 1935 glede »Prosvetne zveze«, katere razpust je ministrstvo za notranje zadeve že enkrat potrdilo, izreklo, da se odločba glede razpusta razveljavlja,

ker kraljevska banska uprava v Ljubljani pred razpustom ni upoštevala bistvenih predpisov upravnega postopanja, ker v smislu §§ 70, 76 in 79 zakona o občem upravnem postopanju ni zaslišala njihovih statutarnih predstavnikov, niti ni zadosti proučila činjenic ki so bile odločilne za pravilno presojo vprašanja, radi česar tudi ni moglo biti zadostno ugotovljeno činjenično stanje, ki je bilo merodajno za presojo vprašanja.

Isto ministrstvo za notranje zadeve je glede »Boja« z odlokom III br. 26767 z dne 10. julija 1935 na pritožbo »Boja«, v kateri ta uveljavlja, da se prva instanca ni držala predpisov §§ 70, 76 in 79 zakona o občem upravnem postopanju, izreklo, da se razpust »Boja« potrjuje, češ da je upravna oblast opravičena, razpustiti društvo, če po svojem svobodnem prevdarku pride do prepričanja, da je to društvo prekoračilo svoj statutarni delokrog.

Eno in isto ministrstvo v razdobju 5 dni tolmači zakon drugače, ko gre za »Prosvetno zvezo«, in drugače, ko gre za »Boj«. Zakoniti razlogi, ki so merodajni za obnovitev »Prosvetne zveze«, so brezpredmetni, ko jih navaja pritožba »Boja«.

Ni važno, katero tolmačenje zakona je pravilno. Zato so vsaka razmotrivanja o tem na tem mestu tudi nepotrebna. Važno je, da ena in ista centralna oblast v razdobju 5 dni pod odgovornim vodstvom iste osebe tolmači zakon diametralno nasprotno v dveh popolnoma enakih slučajih.

Vsi oni, ki smo od sedanje vlade zlasti v upravnem postopanju pričakovali enakopravnosti, pravičnosti in zakonitosti, smo doživeli razočaranje.

Kakor uvodoma rečeno, nobeno delo človeških rok ni popolno. Zato je mnogo pogrškov v človeškem življenju odpustljivih. To, kar se je zgodilo s citiranim odlokom, pa ni odpustljivo, kajti:

Vsakemu pravniku je jasno, da bi se bila različna mera, ki velja za »Prosvetno zvezo« in za »Boj« dala na mnogovrstnejše načine spretno maskirati. Cela vrsta zakonitih sredstev obstoji, po katerih bi se ta različna mera pri obeh organizacijah lahko maskirala. †

V vsakem kraju potrebujemo poverjenika, ki bi prevzel organizacijo našega lista. Njegova naloga bi bila, da nabira naročnike, male in velike oglase in da tudi inkasira naročnino. Zares agilni naj se javijo na upravništvo »Bojevnika«, Pred Škofijo št. 19/II. Ljubljana,

Vsak bojevnik naj pridobi še enega naročnika!

Slovinci in morje

H kongresu Jadranske Straže

Slovinci imamo brez dvoma izmed vseh jugoslovanskih narodov največ smisla za morje. Dokaz temu je, da je vedno nebroj naših mladeničev z velikim navdušenjem šlo v mornarico, bilo trgovsko ali vojno in so se tam tudi izkazali kot silno spretni mornarji. Toda usoda je hotela, da smo izgubili svoj izhod na morje. Nerazumevanje in zanikrnost kot posledici centralizacije, sta tudi krivi, da danes nimamo nikake zveze z morjem, razen zračne, ki pa ne zadostuje. Bližajo se dnevi kongresa Jadranske Straže v Ljubljani, kjer bomo Slovenci ponovno dokazali, da smo narod, ki zaslužimo vsaj dobro zvezo z morjem. Ni naš namen, dokazovati ali je zveza z morjem za Slovence važna ali ne, ni tudi naš namen ponovno po-

grevati vse prednosti, ki bi jih bile deležne tudi druge pokrajine naše države vsled dobre zveze z morjem, ni končno naš namen dokazovati koliko naša država izgubi pri svojih dohodkih zaradi nemogočega dohoda na naše morje po naši zemlji. Hočemo samo opozoriti, da je neka sila, neka tajna moč, ki vsak poskus zveze z morjem onemogočuje in kolikor mogoče zavlačuje. Šestnajst let, leto za letom povdarjamo, sklicujemo ankete, konference, sestanke, pišemo, rišemo, sestavljamo statistike, pa nič in nič. Obljube, zakoni . . . in vse pri starem. Zadeva se ne gane pa se ne gane z mesta. Kje je vzrok?— Gospodje pri zeleni mizi imajo druge skrbi, donavsko pristanišče v Belgradu, palače in afere, to je vse bolj važno kakor vse

drugo. A mi? Čakamo, namesto, da bi delali po znanem bosanskem pregovoru: »Uzdaj se use i u svoje kljuse«!

Kakšne so danes zveze z morjem

Iz Ljubljane imamo železniško zvezo preko Zagreba s Sušakom, ki znaša 369 km, druga je zveza preko Karlovca 330 km. Najugodnejši vozni čas po prvi progi je 9 ur in 30 minut, po drugi pa je najugodnejši 13 ur. A zračna razdalja Ljubljana - Sušak je 82 km, ki jo letalo preleti v 25 minutah! Obstoječe železniške zveze Slovenije so v današnjem hitrem načinu življenja, nemogoče. Če bi se kedaj uresničile sanje o železniški zvezi preko Kočevja s Sušakom — kar menda ne bodo dočakali naših otrok otroci, razen če bi Angleži proglasili to zvezo kot potrebno —! bi znašal najugodnejši vozni čas 5 in ⁴/₃ ur. Kaj pa ceste? S cestami je pri nas sploh križ. Zveza s Sušakom iz Ljubljane preko Novega mesta in Metlike je dolga 243 km, trej trikrat več kakor zračna.

Druga zveza, ki se večji del uporablja, je preko Kočevja — Delnic do Sušaka, ki je dolga 154 km. Stanje teh cest pozna samo tisti, ki je imel priliko potovati po njih, bodisi z avtobusom ali avtomobilom. Potniki avtobusa v pretežni večini dobijo morsko bolezen in darovanje morskim bogovom na suhem je na dnevnem redu. Šofer avtobusa, ki bi v Franciji postal sigurno častnik legije časti, je pravi junak! Ali se je potem čuditi, da potujejo tuji avtomobilisti, ki potujejo na naše morje, preko Italije, da kupujejo italijanski benzin, in da prenočujejo po italijanskih hotelih? Kajti avtomobil je treba zaenkrat le še kupiti, tovarne jih ne poklanjajo, za naše ceste pa ne morejo graditi posebnih tipov, ki bi bili kos vsem neštetim ovinkom, luknjam, jarkom in sličnim dobrotam za avtomobilistiko. Z eno besedo, s cestami tudi ni nič!

Kaj je treba storiti?

Mnenja smo, da je vsako čakanje, namerno zavlačevanje gradbe železnice, pred vsem pa dobre avtomobilske ceste iz Ljubljane na Sušak, zločin nad našim gospodarstvom! Že v začetku smo omenili, da ni potrebno pisati o potrebi zveze, železniške kakor cestne, ker je škoda za čas in papir, ker tudi od onih gospodov, ki o tem odločujejo, nihče tega ne čita. Čakanje je izguba, vsak dan izgubi naše narodno gospodarstvo toliko in toliko, kdo nam bo nadomestil te izgube? Mogoče gospodje, ki so zapleteni v našiško afero, afero Batignolles, ali afero Edmund Boyer, ki je bil — mimogrede povedano — eden izmed sotrudnikov g. Aleksandra Staviskyja? Če hočemo usmeriti tok turistov na naš Jadran, jim moramo zagurati predvsem dobro zvezo. Statistike, ki so nam na razpolago, nam kažejo, da potuje pretežni del turistov z motornimi vozili, ker so hitrejši in okretnejši. Seveda pride zato predvsem v poštev Italija, ki ima odlično cestno mrežo. Zaključek je popolnoma jasen: zgraditi moramo nemudoma cesto, ki bo vezala Ljubljano z Jadrantom in ki bo ustrezala sodobnemu prometu! Ker le na ta način nam je zagotovljen tok turistov iz Nemčije, Češkoslovaške, Avstrije in Poljske! Banovine, to so dravska, savska, primorska in zetska, naj nemudoma rešijo finančno stran tega vprašanja in naj se v ta namen najame posojilo v inozemstvu, za katero bi jamčile vse prizadete banovine. Z delom je pričeti takoj, še to jesen, ker čakanja je bilo menda šestnajst let že dovolj! Smatramo, da je cestna zveza Ljubljana — Sušak življenjskega pomena za dravsko, savsko in primorsko banovino, in zato tega vprašanja ni za odlašati! Upamo, da se bodo priprave izvršile z isto naglico kakor za cesto Subotica—Belgrad, ki ima v našem tujsko-prometnem oziru manj, oziroma nič pomena! Tudi sredstva bi se lahko našla, seveda če bi bilo količjak dobro volje, saj je bilo za belgrajsko pristanišče takoj 105 mil. na razpolago. Pri nas Belgrad favorizira Donavo, a morje zanemarja, na drugi strani pa pogledimo narode, ki nimajo izhoda na morje, kako streme po morju! S kakšnimi žrtva-

mi so zgradili Poljaki svoje luke in svojo trgovsko mornarico! Zveza, ki jo je predlagala komisija banske uprave savske in dravske bi bila dolga 118 km in bi šla preko Iga, Prezida - Risnjak - Gorenja-Jelenja na Sušak in bi stala z modernim cestiščem 150 milijonov.

Na delo za naš list!

Današnji številki »Bojevnika« smo priložili položnice. Naročnike, ki naročnine še niso poravnali, prosimo, da jo pošljejo zanesljivo že prve dni septembra. Naročnina v znesku 20 Din, s čimer imate plačan list do novega leta, je tako majhna, da jo pri količjak dobri volji pač lahko vsakdo zmore!

»Bojevnik« je kot glasilo slovenskega delovnega ljudstva danes bolj kot kedaj poprej potreben. Zato pričakujemo, da se boste stari naročniki potrudili, da mu pridobite še več novih naročnikov, zvestih prijateljev našega slovenskega pokreta. Da je to mogoče, dokazujejo številne prijave iz poedinih krajev.

Današnja številka je izšla v povečani nakladi. Pošljemo jo mnogim na ogled, proseč jih, naj se naroče na list in nas s tem podpro na naši novi poti.

Uredništvo in upravništvo »Bojevnika«

Mu mečejo polena pod noge . . .

Težko je, da ne bi pisal človek zabavljice. Vsi vemo, ves slovenski narod ve, koliko trpljenja, preganjanj, zaničevanj, kazni v denarju in z odvzemom svobode so morali prestati ljudje, ki niso klonili, temveč so vztrajali in zagovarjali načela resnične demokracije in vsestranske pravičnosti. Res je, da so vsi tisti, ki so bili konfirani, pretrpeli gorje, saj jim je bila vzeta osebna svoboda, res je pa tudi, da so vsi oni, ki so doma naše slovensko ljudstvo navduševali, naj ne klone, tvegali mnogo več za pravično slovensko narodno stvar. In sedaj! Ravno ljudi, ki so v najhujšem času dvignili narodno zavest, so se hoteli iznebiti, ker se boje, da jim ne bi zmešali računov. Bojimo se pa nasprotno, da bo naš slovenski narod sam zmešal račune vsem onim, ki brez njegove volje, da celo proti njegovim interesom barantajo za slovensko zemljo, ki naj postane še nadalje predmet izmозgavanja in kupčij za vse one, ki ne uvidijo, da se je v teku petih let miselnost našega ljudstva, ki je pretrpelo toliko gorja, temeljito izpremenila.

Sedanji oblastniki priporočajo nemajno zaupanje. Da, res, za velike stvari je treba, da dobi človek, ki jih hoče izpeljati in ki so v blagor naroda, veliko zaupanja. Toda zaupanje ne sme varati. Tudi pri gradnji velikih del se ne sme pozabiti na malenkostna, posamezna delca, ki šele stvorijo celoto — mogočno stavbo. Ako se zanemarja malenskosti, tudi velika stvar, ki se jo hoče šele ustvariti, ne bo trdna, ampak bo brez podlage in tako ne bo nikdar močna in zanesljiva. In koliko je takih stvari, ki zahtevajo takojšnjo od pomoč, ako hočemo ustvariti res nekaj velikega. Pogledjmo samo, koliko krivic se je nagromadilo v teku petih let. Vsaj osebna vprašanja podrejene narave bi se lahko v desetih tednih vladanja rešila, da bi bilo vsaj nekaj ljudi zadovoljnih. Mogoče je res, da z ozirom na celoto kot tako ni bilo mogoče ugodno rešiti rudarskega vprašanja in naših premogovnikov, ali zboljšati našega kmetijstva in urediti kmečke dolgove ali poskrbeti, da bi država mogla tudi pri nas v Sloveniji začeti z velikimi javnimi deli, toda res je pa tudi, da poprava osebnih krivic in ponižanj ni tako veliko delo, da ga ne bi zmogla ob dobri volji takoj vsaka vlada.

Navaden izgovor, ki ga slučajno slišimo, kadar kdo potoži čez to ali ono stvar, je: Ni mogoče, ker »mu« mečejo polena pod noge. Tudi to razumemo, da intrigantstvo pri nas še vedno hudo cvete in da tudi osebno samoljubje in osebna užaljenost igrata pri reševanju političnih vprašanj veliko vlogo, vendar je gotovo, da brez povoljne rešitve osebnih vprašanj nikdar

ne bo naše slovensko ljudstvo zadovoljno. Rešilo nas ne bo taktiziranje, ampak uspehi in doslednost, sicer se zna zgoditi, da bo slovenski narod komu vrgel poleno pod noge.

V pomislek!

Nedavno so prvaki bivše SLS svojo lastno in zadnjo slovensko stranko kratkomalo razbili.

Tak »harakiri« ali po domače »samomor« sicer ni običajen, vendar mogoč, če imajo prvaki razbijalne namene in premalo ljubezni do svojega naroda.

Potemtakem ni več one stranke, ki je bila nekdanj močna, slovenska in ljudska. Dokončano je!

Torej stranke ni več, zato tudi njeni bivši člani nimajo do nje nikakih obveznosti, dolžnosti in obzirov ter se lahko opredelijo po svoji vesti.

Ker se je osnovala neka nova stranka, ki je strogo centralistična, in se ji dela videz, kakor bi bila nadaljevanje bivše SLS, moramo ugotoviti, da je program nove stranke zelo različen od prejšnje Slovenske ljudske stranke.

Hmeljarji, ne dajte se begati!

Kakor smo doznali je bil sporazum s trgovino glede zmernih cen nemogoč, ker bi se potem morala trgovina vsaj kolikor toliko ravnati po teh cenah, kar ji pa ne prija, ker ve, da je danes naš hmeljar na robu propada, ter je prisiljen prodati svoj pridelek za vsako ceno.

Da trgovini ni za korist našega hmeljarja, se vidi že iz tega, ker naši in tuji kupci in prekupčevalci že zopet stavijo v inozemstvo svoje podponudbe, kot se je to dogajalo lani. Tržni nadzornik je bil na to opozorjen, ter upamo, da se bo v tem oziru nekaj ukrenilo. Hočemo, da se spravi vsa trgovina zopet na ono zdravo podlago, kot je bila nekdanj. Zato se borimo in se še bomo!

Sresko načelstvo je na prošnjo deputacije hmeljarjev iz občin Gotovlje, Griže, Polzela, Petrovče in Žalca, izdalo nalog, da se kupci in producenti strogo držijo § 8 hmeljskih uzanc. Na podlagi tega mora vsak kupec kupiti in pogledati hmelj pri hmeljarju na kupu, v balah. Ponujanje na vzorce in nakup po vzorcih je prepovedan ter mora danes vsak trgovec kupiti hmelj ali sam ali po svojem poblaščenju na domu, to pa zato, ker so se že letos zgodili slučajji da je bil kupljeni hmelj izvržen, kar se misli s tem preprečiti.

Situacija na zunanjih tržiščih je čvrsta ter so ponekod cene pritegnile. Zatorej, hmeljarji, ne dajte se begati, zahtevajte za svoje blago primerne cene in ako prodajate, storite to v več partijah ker samo na ta način boste dosegli primerno povprečno ceno.

Razmišljanja

ŠE PRED KRATKIM.

»Priznavam v polni meri velike zasluge »Boja« za izboljšanje in olajšanje politične situacije. Zavedam se važnosti »Bojevega« delovanja za zrušenje tiranije prejšnjih režimov in sem mnenja, da bi bila črna nehvaležnost, če bi se kedaj pozabilo na to požrtvovalno, pogumno in nesebično delo.« Tako je neki politik izjavil pred nedavnim časom. Kratko potem pa je že dejal, da je »Boj« nepotreben, in še par tednov kasneje pa je že odločno zaropotal, da odklanja vsako kontrolo in da zato »Boja« ne sme biti več.

IZJAVA DRUGEGA VODILNEGA.

»Mi svojih vojakov ne bomo posojali drugim oficirjem!« je dejal eden vodilnih. Ti vojaki, ki jih »vodilnik« lahko posojajo ali ne posojajo, si Ti slovensko ljudstvo. Ali boš dovolilo takšno razpolaganje s seboj? Ali ne boš poučilo teh »oficirjev«, da razpola-

gajo lahko samo s seboj, ne pa s Teboj, ki boš samo mislilo in samo odločalo kam in s kom?

ZA NAŠO LJUBLJANO.

»Slovenec« prihaja v uvodniku 28. avgusta pod naslovom »Za našo Ljubljano« do zaključka, da dosedanji občinski svet ni znal poskrbeti, da bi se tudi v Ljubljani angažirala država. Čudi se namreč, da sploh ni v Ljubljani hiše, ki bi jo zidala država. Mi se prav nič ne čudimo, kajti kje in kako bo zidala država, ne odločamo Slovenci, ampak drugi. Pravijo, da je Bog sam sebi najprvo brado ustvaril. »Slovenec« se bo še čudil.

LJUBLJANSKA BOLNICA.

O ljubljanski bolnici smo že zadnjič pisali. Te dni je v bolnici nastala baje še epidemija. Po trije bolniki leže baje v eni postelji. Umrljivost raste. Zdravnikov ni, ker volonterji stavkajo. Razmere kričijo do neba. Smo le radovedni, kdaj se bo gospod minister zdravja potrudil, da si ogleda na licu mesta to sijajno zdravstveno ustanovo! In stvar je tako preprosta! V enem mesecu lahko prično z zgradbo nove bolnice. Gosp. ministru zdravja je treba le skleniti majhno posojilce pri hipotekarni banki, prvo anuitetto že lahko upostavi v proračun, ki ga pravkar sestavlja za leto 1936/37. Seveda v ljubljansko bolnico hodijo zaenkrat le delavci, kmetje in državni uradniki, teh je pa itak dovolj! Tovariši bojevniki, ali nas ne spominjajo razmere skoro na proslule vojne lazarete?

HRVAŠKO VPRAŠANJE.

V čem obstoji hrvaško vprašanje? O tem beremo večkrat v različnih naših in belgrajskih listih. Treba pa je samo malo pogledati sezname upravnih svetnikov Hipotekarne banke, Agrarne banke, Narodne banke itd. Tudi diplomatska imenovanja so precej poučna, tako bo hrvatsko vprašanje marsikomu že bolj jasno, slovensko tudi, kajti tu smo precej enako prizadeti. Denarstvo je v Jugoslaviji zelo centralizirano, posebno še v zadnjem času, ko so združili uprave vseh državnih velebank v eno roko, ki ni hrvaška, še manj pa slovenska. Denarno vprašanje je v precejšnji meri istočasno i tudi hrvaško vprašanje.

DOBAVA PREMOGA.

Vprašanje dobave premoga iz slovenskih rudnikov je odloženo za mesec dni.

Dopisi

IZ NOVEGA MESTA.

Da se ne pozabi!

Danes, ko bivši gromovniki slovenskega dela JNS in njih trabanti z leve in desnice tako poveličujejo demokracijo kot edino primerno formo, bo zanimivo, če povemo, kako puritansko demokratični so bili, ko jim je bilo poslano na rožicah:

Na zasedanju banovinskega sveta 4. septembra 1933, ko se je vršila podrobna obravnava o občinski uredbi spričo bližnjih občinskih volitev, je dr. Josip Režek, bivši predsednik sreskega odbora JNS v Novem mestu, predsednik novomeške občine in pred-

sednik sreskega cestnega odbora k točki 4 uredbe zahteval: »Da mora vsak kandidat imeti spričevalo in potrdilo okrajnega glavarstva, da je v nacionalnem oziru brezhiben, in potrditev okrajnega glavarstva, da v zadnji službeni dobi občinskega odbora ni bil razrešen niti ni odstopil kot občinski svetnik.

Dr. Režek je pravnik, advokat. To je bil tudi tedanji ban dr. Marušič. In ta se je čutil prisiljenega odgovoriti: »Da § 27 obč. zak. dovolj natančno določa, kateri ljudje so izključeni od kandidature. Vsako razširjanje te omejitve pa bi pomenilo kršitev zakona. Taka uredba pa, kakor jo zahteva dr. Režek, pa bi imela videz pretiranih policijskih uredb.«

Dr. Režkov predlog je bil potem odklonjen.

Pa naj kdo reče, da v Novem mestu nimamo genijev v vrstah politikov!

Preljubo dvojno zaslužkarstvo.

Ne vemo, zakaj Vaš list prinaša tako malo poročil iz Novega mesta. Saj ga vendar tako marljivo beremo in roma iz rok v roke, ker kar pove, je res vredno brati — danes ko časopisi pišejo vse drugo, samo ono ne, kar bi bilo treba in kar ljudji zanima. Za danes samo nekoliko vrstic! Kamor pogledaš po Novem mestu, povsod naletiš na preljubo dvojno zaslužkarstvo. Gospod, ki fungira kot nadzornik mestnih delavcev, je državni upokojenec s polnimi leti službe. Ima svojo hišo. V mestu pa je toliko brezposelnih, delavoljnih in sposobnih mladih ljudi, ki bi radi skorje kruha, pa jim je ne dalo.

Pri sreskem cestnem odboru je nameščen takisto državni nameščenec s polno pokojnino, bivši šolski upravitelj in nadzornik — v mestu pa je dovolj maturantov in drugih absolventov srednjih šol, ki bi radi delali, a morajo še na stara leta svojim starišem, večinoma takim, ki sami težko životarijo, odjedati košček kruha.

Pa gori pri Mestni hranilnici je ravnatelj bivši davčni upravitelj s polno pokojnino — po Dolenjskem pa polno brezposelnih bančnih uradnikov z vsestransko prakso in tudi diplomiranih absolventov visokih komercialno-gospodarskih fakultet!

Teh le par primerov za vzgled — drugič pa bomo nadaljevali, da vendar ne bi kdo mislil, da se tu neha.

Kaj je z obrtnim domom?

Med novomeškimi obrtniki se mnogo govori, da bodo skoro imeli svoj obrtni dom. Pravijo, da se je g. poslanec dr. Režek zavezal, da jim do njega pripomore, ko bode poslančeval. Pa da je tako pogodbo lastnoročno podpisal!

Ni pa še znano, če imajo prostor za zgradbo že izbran in pa kdaj prično graditi. Dobro bi bilo da kmalu. Lasten dom je obrtnikom zelo potreben — ljudje pa se ne bi branili zaslužka, ki bi jim ga nudila gradnja. Če kdo kaj več ve, naj poroča!

Tovariši, naročajte in širite naš tednik!

KERAMIČNE PLOŠČICE

za oblaganje sten v vseh barvah najceneje pri M. Jošt-u, Žalec.

Domač proizvod!

RUDOLF HROVAT
ŽALEC

Gostilna, mesarlja in preka-
jevalnica. Vsak čas topla in
mrzla jedila. Dnevno sveže
pivo! Prvovrstna vina!

Sušljanje.

Po Ljubljani se sušlja, da zaenkrat še ni misliti na tajne volitve.

»Stichtagi.

Po zatrevanju merodajnih oseb bo prihodnji »stichtag« (dan, ko se bodo izvršile velike izpremembe na političnem polju) 4. september. Prosimo potrpljenja!

Oh, ta nesrečni tramvaj!

Komaj so v Ljubljani tramvaj napravili, ga že hočejo zopet podreti, namreč od Šiške do Št. Vida. Res vzorno gospodarstvo!

Nova avtomobilska cesta

Od našega stalnega poročevalca, ki je včeraj kot prvi prevozil razdaljo Ljubljana—Kranj po novi avtomobilski cesti smo prejeli daljše poročilo o užitkih na tej vožnji in bomo priobčili to poročilo v eni prihodnjih števil.

Velikodušen odlok

Nova naša avtomobilska cesta od Podkorena preko Ljubljane in od Špilja preko Maribora in Ljubljane čez Sušak in naprej ob morju do Albanije je privabila nepregledne kolone inozemskih potnikov-avtomobilistov, ki so spotoma zasedli vsa letovišča po Gorenjskem in pustili v naši deželi bajne svote, katere pa se v smislu odloka iz Beograda morajo zadržati brezpogojno v Sloveniji in tukaj porabiti za zgradbo in modernizacijo ostalih cest.

Napisi

Mnogo tiskovin pri naših uradih je še vedno v cirilici in latinici, seveda v srbohrvaškem jeziku, o slovenskem jeziku na teh tiskovinah ni duha ne sluha!

Iz prosvete.

Kakor čujemo se bo z novim šolskim letom poučevala slovenščina kot poseben predmet na vseh osnovnih in srednjih šolah v Srbiji po dve uri na teden. Posebni učitelji za slovenščino, kakor jih imamo pri nas za srbohrvaščino, so že nastavljeni po vseh šolah v dunavski, moravski, vardarski in zetski banovini. Pozabili niso celo zgodovinskega Kosovega, kamor je odšel eden izmed naših najodličnejših šolnikov, ki je hkrati tudi pisatelj.

Jugoslovanski slovar

Pravkar je izšel v založbi Jugoslovanske knjigarne Slovenski — jugoslovanski slovar za vse one, ki se hočejo temeljito naučiti jugoslovanskega jezika. Povpraševanje po tem slovarju je bilo tolikšno, da je bila zaloga, ki je obsegala skoro milijon izvodov, v 3 dneh razprodana. V kratkem izide druga izpopolnjena in povečana izdaja za vse one, ki so ga naročili po pošti. S čistim dobičkom nameravajo zgraditi mrtvaško vežo, v katero bodo položili k večnemu počitku slovenski jezik, ko bodo vsi do dobra obvladali jugoslovansko.

Nov list

V kratkem začne izhajati nov dnevnik, ki bo pisan v cirilici in latinici ter v novodobnem turškem jeziku. List se bo po naše imenoval »Plašč po vetru«. Za slovenski del je začasno določena na četrti strani štirinajstinka strani.

JRZ in JNS.

Nova stranka Jugoslovanske radikalne zajednica ima v programu narodno in državno edinstvo, ter široke samouprave, kot JNS, torej med njima ni razlike.